

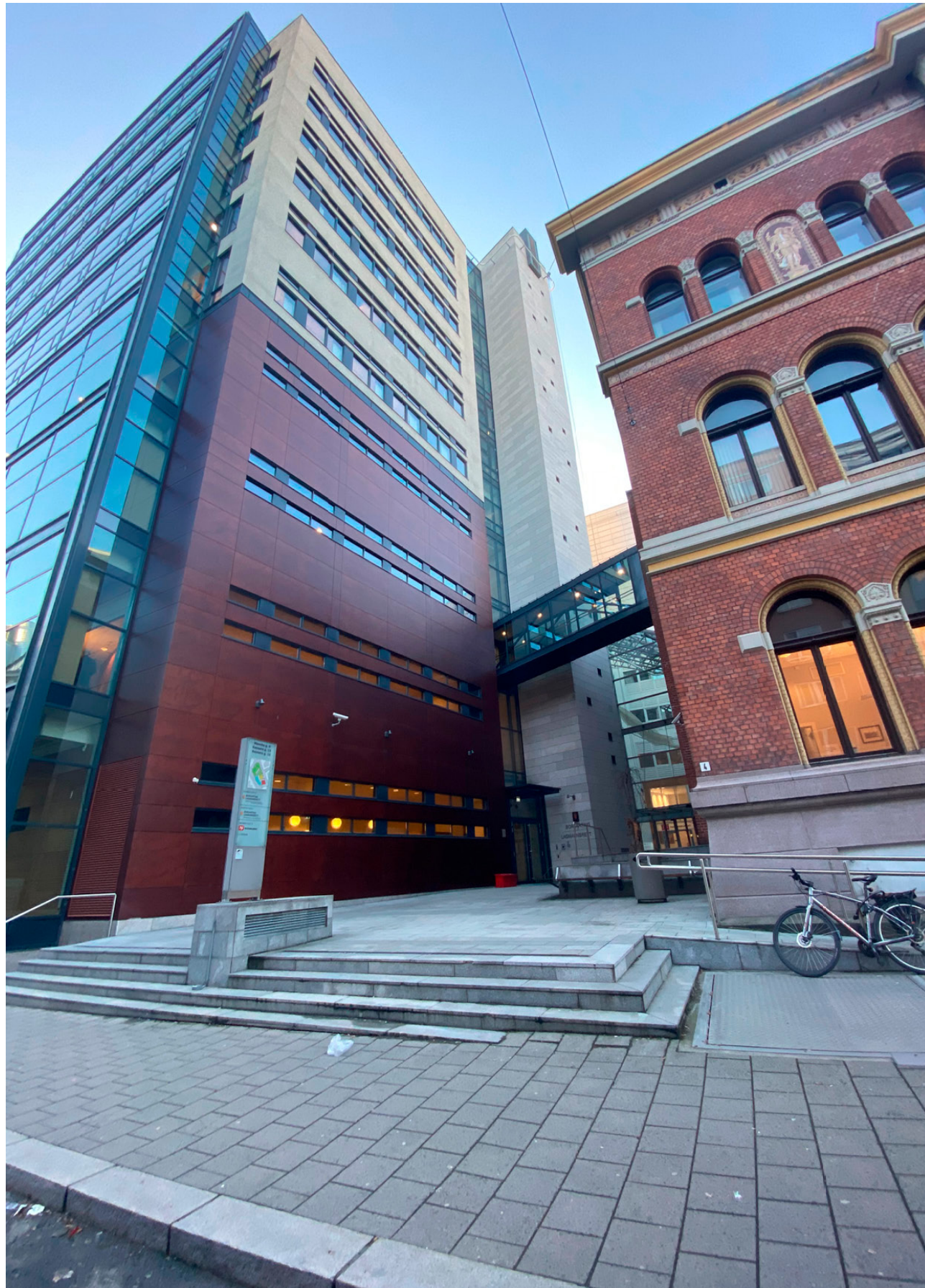

BORGARTING LAGMANNSRETT

NORGES DOMSTOLER

Årsmelding 2021

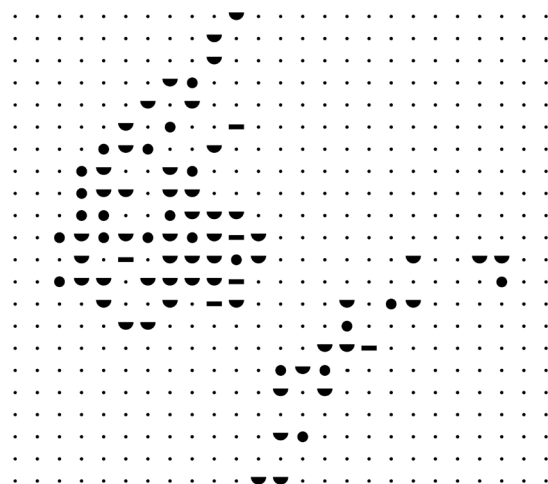
Innhold

Førstelagmannen har ordet	side 5
Organisasjon og bemanning	side 7
Grupper og utvalg i Borgarting lagmannsrett i 2021	side 9
Saksavvikling og statistikk	side 13
Kompetansearbeid	side 15
Arbeidet i lagmannsrettens faggrupper	side 15
Lagmannsrettens behandling av barnevernssaker etter EMDs storkammerdom i Strand Lobben-saken	side 16
Digital aktørkonferanse om saksforberedelsen i straffesaker for lagmannsretten	side 18
Rettsmekling i lagmannsretten	side 20
Lagmannsretten under pandemiens andre år	side 21
Saker i retten 2021	side 22
Borgarting lagmannsrett som lærebedrift	side 29
Gudinnestatue tilbake etter 75 år	side 32

www.domstol.no/borgarting

Innledning

Borgarting lagmannsrett legger med dette fram sin årsmelding for 2021, den tjuende i rekken. Gjennom årsmeldingen ønsker vi å synliggjøre vår virksomhet både for våre brukere og for dem som har mindre kjennskap til domstolens arbeid.

Årsmeldingen er lagt ut på vår hjemmeside www.domstol.no/borgarting

Borgarting lagmannsrett er landets største ankedomstol.

Lagdømmet er delt inn i tre lagsogn: Oslo, Vestre Viken og Østre Viken. Etter at forskrift om inndeling i rettskretser og lagdømmer § 15 trer i kraft, vil Borgarting lagdømme bestå av lagsognene Oslo og Vestre Viken. Denne bestemmelsen trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Overføringen av rettskretsene Follo og Nordre Østfold tingrett og Søndre Østfold tingrett fra Borgarting til Eidsivating lagmannsrett skjer i to trinn: Fra 1. mars 2022 overføres Follo og Nordre Østfold tingrett. Det er ennå ikke bestemt når Søndre Østfold tingrett overføres.

Lagdømmet dekker landets tetttest befolkede områder, noe som gjør at vi har et stort sakstilfang. I tillegg blir sakene stadig større og mer komplekse.

Førstelagmannen har ordet

Vi har lagt bak oss nok et år preget av utbruddet av Covid-19. Med godt innarbeidede rutiner i tråd med nasjonale og lokale råd og pålegg har vi klart å gjennomføre ankeforhandlinger, rettsmeklinger og andre domstolsoppgaver på en effektiv, rettssikker og smittesikker måte. Ordningen med leie av eksterne lokaler ble faset ut høsten 2021, samtidig som samfunnet åpnet mer opp og avstandskravene opphørte. Pleksiglass er installert i rettssalene og gjorde oss godt rustet da smitten igjen økte mot slutten av 2021.

Fra 2020 hadde vi med oss en «ryggsekk» med om lag 200 saker som ble utsatt i starten av pandemien. For å nedarbeide domstolens restanser bevilget Stortinget midler til en rekke dommerkonstitusjoner. Borgarting lagmannsrett fikk sju konstitusjoner med en varighet på inntil 2 år. Dommerne har vært i sving i 2021.

Å avsi avgjørelser av høy kvalitet er hovedoppgaven vår. For den enkelte bruker av domstolen er ikke bare den innholdsmessige kvaliteten viktig, men også at saken deres behandles innen rimelig tid. Svært lang ventetid har lenge vært en utfordring for Borgarting lagmannsrett, og dette er også kritisert av Riksrevisjonen i Dokument 3: 3 (2019–2020). Det er derfor gledelig at vi har hatt en nedgang i saksbehandlingstid, beholdning og berammingshorisont de siste årene. Ved begynnelsen av 2018 ble uprioriterte sivile saker berammet ett og et halvt år fram i tid, mens den tilsvarende tiden nå er 8-9 måneder. Straffesaker settes fortløpende på sakskartet og har atskillig kortere ventetid. Domstolen «holder av» plass i programmet for raskt å kunne behandle disse, men her er utfordringen at tidspunktet skal passe for mange aktører.

Det er positivt at vi også i 2021 har redusert beholdningen av både sivile saker og straffesaker. Dette skyldes en kombinasjon av nedgang i innkkomsten og høyt aktivitetsnivå, der vi har behandlet flere saker enn dem som har kommet inn.

Etter lovendring 1. januar 2020 undergis også

Førstelagmann Marianne Vollen

Foto: Fotograf Kirsten Sjøwall

straffesaker med strafferamme over seks år nå en silingsvurdering. 2020 var et overgangsår, og 2021 er det første året med helårseffekt. I 2021 har vi silt bort i underkant av 50 % av disse sakene. Samlet henvises nå 33 % av alle straffesaker til ankeforhandling. Svært få beslutninger om å nekte en anke fremmet, oppheves. Høyesterett har nylig avsagt flere kjennelser som presiserer lovens krav, og vi justerer vår praksis i tråd med disse føringene. Utreddingsenheten vår, som nå er fulltallig med 15 utredere, har en viktig rolle i å tilrettelegge disse sakene.

Vi erfarer en dreining i porteføljen i de dømmende avdelingene, med en gradvis høyere andel sivile saker. Dette skyldes trolig både at vi bygger ned beholdningen av sivile saker, og at alle straffesaker nå undergis siling, slik at det henvises færre straffesaker. Aktiv saksstyring er et satsingsområde, og den endrede porteføljesammensetningen understreker betydningen av å sette av tilstrekkelig tid til saksforberedelse og domskriving, idet disse arbeidsoppgavene regelmessig er mer omfattende i sivile saker.

Vi tar med oss nye digitale arbeidsmåter i den videre utviklingen av domstolen. Digitale verktøy har kommet for å bli, og de er en god støtte for dommernes arbeid. Verktøyet er nødvendig, men ikke tilstrekkelig. Arbeidet i domstolen går ikke rundt uten IKT-hjelperne, berammerne, utrederne, saksbehandlerne og en velfungerende administrasjon. Vi trenger sikkerhetspersonell som passer på, og kantinebestyrer som sørger for god mat til oss alle. Alle funksjoner er like viktige tannhjul i det store maskineriet, og selv med teknologi på topp, er den menneskelige ressursen heldigvis fortsatt helt grunnleggende.

Vi tar også med oss en mer fleksibel tilnærming til hjemmekontor enn det som gjaldt før pandemien. Mange har opplevd det hensiktsmessig og effektivt av og til å kunne arbeide hjemmefra. Arbeidsgiver har derfor, etter drøfting med de tillitsvalgte, innført en ordning med mulighet for hjemmekontor inntil 40 % av arbeidstiden, så lenge det er forenlig med oppgavene som skal utføres. Domstolvirksomhet forutsetter i en normalsituasjon betydelig fysisk tilstedeværelse.

Dialog med brukere og aktører er viktig for å forbedre samarbeidet samt motta og gi innspill og tilbakemeldinger. Våren 2021 arrangerte vi en stor digital aktørkonferanse for straffesakskjeden, der temaet var saksforberedelse i store straffesaker. Det er behov for en kulturendring hvor god saksforberedelse og aktiv dommerstyring tillegges større betydning ved behandlingen av straffesaker. Aktørdialog er et viktig virkemiddel for å endre kulturen. Vi gjennomførte også det årlige kontaktmøtet med advokatforeningen, Oslo krets, der vi drøftet små og store spørsmål knyttet til avviklingen av saker.

Jeg vil berømme og takke alle domstolens ansatte for deres lojalitet til tiltak, og for den enkeltes bidrag til at domstolen har klart å levere svært gode resultater i 2021. Sist men ikke minst vil jeg gi honnør til alle domstolens brukere, som har innrettet seg etter de til enhver tid gjeldende tiltak på en svært god måte slik at vi i sammen har klart å opprettholde domstolens samfunnskritiske virksomhet.

Oslo, 31. januar 2022

Marianne Vollan
førstelagmann

Organisasjon og bemanning

Organisasjon

Borgarting lagmannsrett er landets største anke-domstol og ledes av en førstelagmann. Førstelagmannen, direktøren og lagmennene utgjør domstolens ledergruppe. I 2021 hadde lagmannsretten 67 faste dommerembeter inkludert jordskiftelagdommer samt sju langtidskonstitusjoner. Omtrent 40 % av dommerne er kvinner. Domstolen har videre en juridisk utredningsenhet med 15 medarbeidere, 37 saksbehandlere/administrative stillinger og 12 ekstraordinære lagdommere.

Borgarting lagmannsrett er inndelt i fem avdelinger: tre dømmende avdelinger, en ankesilingsavdeling og en administrasjonsavdeling.

De dømmende avdelingene (1, 2 og 3)

Avdeling 1, 2 og 3 behandler alle anker over dom i sivile saker, førsteinstanssaker, overskjønn, samt alle straffesaker som er henvist til ankeforhandling. De tre avdelingene er i hovedtrekk organisert på samme måte. Hver av avdelingene har to lagmenn; avdelingsleder og nestleder, en berammer og ca. 20 lagdommere. Lagmennene og berammeren er fast tilknyttet avdelingen, mens halvparten av lagdommerne roterer mellom avdelingene hvert annet år, slik at den enkelte dommer normalt vil være tilknyttet samme avdeling i fire år.

Avdeling 4 (ankesilingsavdelingen)

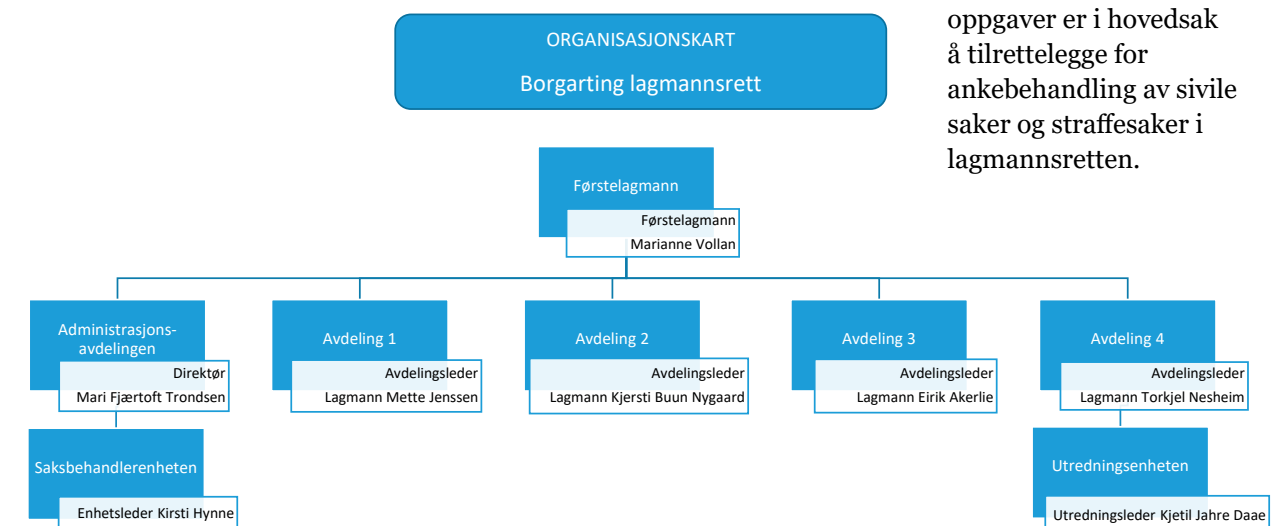
Avdeling 4 behandler anker over kjennelser og beslutninger i straffesaker og sivile saker, samt avgjør om anker over dom i straffesaker skal henvises til ankeforhandling. Avdelingen ledes av en lagmann. Avdelingen bemannes med dommere fra de dømmende avdelingene etter en turnusordning. Fire dommere behandler sivile saker, og fem dommere behandler straffesaker. Hver enkelt dommer tjenestegjør normalt i en sammenhengende periode på to måneder i avdelingen. Dommerbemanningen veksler ved hvert månedsskifte.

Avdelingen har også en utredningsenhet med 15 juridiske utredere inkludert utredningsleder, og et sekretariat med syv saksbehandlere som ledes av en seksjonsleder.

Administrasjonsavdelingen

Avdelingen har ansvar for alle fellestjenester som økonomi og regnskap, HR, IKT, sikkerhet og service, informasjon og for øvrig alle stabsoppgaver som ikke uttrykkelig er lagt til noen av de andre avdelingene. Avdelingen ledes av direktøren. I avdelingen ligger også en saksbehandlarenhet med 18 saksbehandlere og seksjonsleder og nestleder, samt ekstra rettsbetjenter som leies inn ved behov.

Saksbehandlarenhetens oppgaver er i hovedsak å tilrettelegge for ankebehandling av sivile saker og straffesaker i lagmannsretten.

Grupper og utvalg i Borgarting lagmannsrett i 2021

NYE ANSATTE I 2021

Lagdommere:

Jannicke Johannesen
Trine Christin Riiber
Henrik Kolderup

Ekstraordinære lagdommere:

Anne-Mette Dyrnes
Ellen Mo
Jakob Wahl
Axel Slettebøe

Saksbehandlere/administrasjonen:

Julie Østengen
Cecilie Nordahl
Marie Strømmen
Anders Rasmussen

Juridiske utredere:

Bernt Olav Thorsheim
Jonas Mattsson
Marie Greve Lomsdalen
Markus Aarskog Pettersen
Julie Skarpenes
Marie Holm

KONSTITUERTE DOMMERE I 2021

Lola Magnussen
Arnulf Løseth Tverberg
Øistein Aamodt
Ingvild Bruce
Jon Østensvig
Sigurd Skjelde Aaserudhagen
Ragnar Lindefjeld
Jonn Ola Sørensen
Lars Marcus Evensen
Hans Nikolai Førde
Marius Stub
Helge Røstum

SLUTTET I 2021

Lagdommere:

Anne-Mette Dyrnes

Ekstraordinære lagdommere:

Bjørn Engstrøm
Jens Sveinung Wegner
Dag Minsaas
Anders Bøhn
Harald Svenneby
Anne M. Samuelsson

Saksbehandlere/administrasjonen:

Marianne Ruud
Kevin Sollid Hermansen
Torun Trydal

Juridiske utredere:

Ingvild Vestre Boksasp
Sindre Forbergskog
Kevin K. Brandsrød
Hanna Faksvåg

Arbeidsmiljøutvalg

Jane Wesenberg (leder), Marianne Vollan, Mari F. Trondsen, Hege K. Slettene, Britt Elin Foss (verneombud), Marianne Ofstad, Christine Pedersen (bedriftshelsetjenesten)

Kontaktutvalg

Marianne Vollan, Mari F. Trondsen, Hege K. Slettene, Vigdis F. Sørra, Marianne Ofstad, Bernt Olav Thorsheim, Ingvild Mestad/Jane Wesenberg/Dag Arne Ruud, Britt Elin Foss

Bibliotekutvalg

Fredrik Charlo Borchsenius, Harald Nyhus, Grete Marit Kjølhau, Frøydis Brænd

Etterutdanningsutvalg

Mette Jenssen (leder), Tonje Vang, Eyvin Sivertsen, Hege K. Slettene, Mette D. Trovik, Frode Elgesem

DD-team (Digitale domstoler)

Halvor Aas (leder), Henrik W. Smiseth, Lisa Vogt-Lorentzen, Vigdis F. Sørra, Beate K. Næss, Petter Folstad, Liv Damvall, Cindy Jensen

Ressursgruppe for EØS-saker

Thomas Poulsen (leder), Eyvin Sivertsen, Henrik Kolderup, Miriam Eriksen

Faggruppe for menneskerettigheter

Michael Reiertsen (leder), Elizabeth Baumann, Thom Arne Hellerslia, Frode Elgesem, Lisa Vogt-Lorentzen, Marie Greve Lomsdalen

Faggruppe sivilprosess

Christian Lund (leder), Lisa Vogt-Lorentzen, Karl Otto Thorheim, Arne-Martin H. Sørli, Anne Cathrine Haug-Hustad, Kevin Brandsrød

Faggruppe skjønn

Christian Lund (leder), Fredrik Charlo Borchsenius, Ragnar Eldøy, Anne Ellen Fossum, Ragnhild Sæhlie Jetlund, Anne Cathrine Haug-Hustad, Hugo Abelseth

Faggruppe straffeprosess

Hans-Petter Jahre (leder), Thomas Poulsen, Halvard Leirvik, Anette Kræmer, Guro Hansson Bull, Jan Eivind Norheim, Larbi Saaliti

Rettsmeklingsgruppe

Tine Kari Nordengen (leder), Ingvild Mestad, Carl August Heilmann, Hugo Abelseth, Harald Georg Venger, Torkjel Nesheim, Marianne Ofstad, Siw Gravdal

Personverngruppe

Mari F. Trondsen (leder), Britt Elin Foss, Hege K. Slettene, Cindy Jensen, Kristine B. Djupvik, Mats W. Ruland, Annicken S. Michaelsen

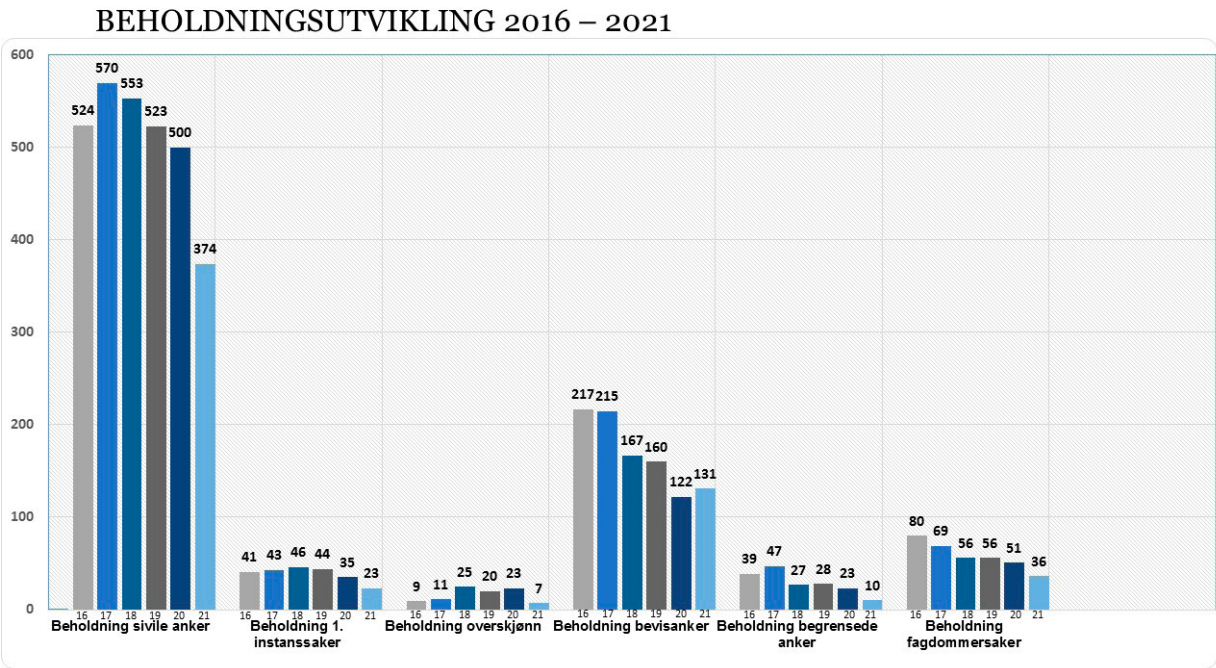
Mediegruppe

Mari F. Trondsen (leder), Mette Jenssen, Tonje Vang, Kristine B. Djupvik, Annicken S. Michaelsen

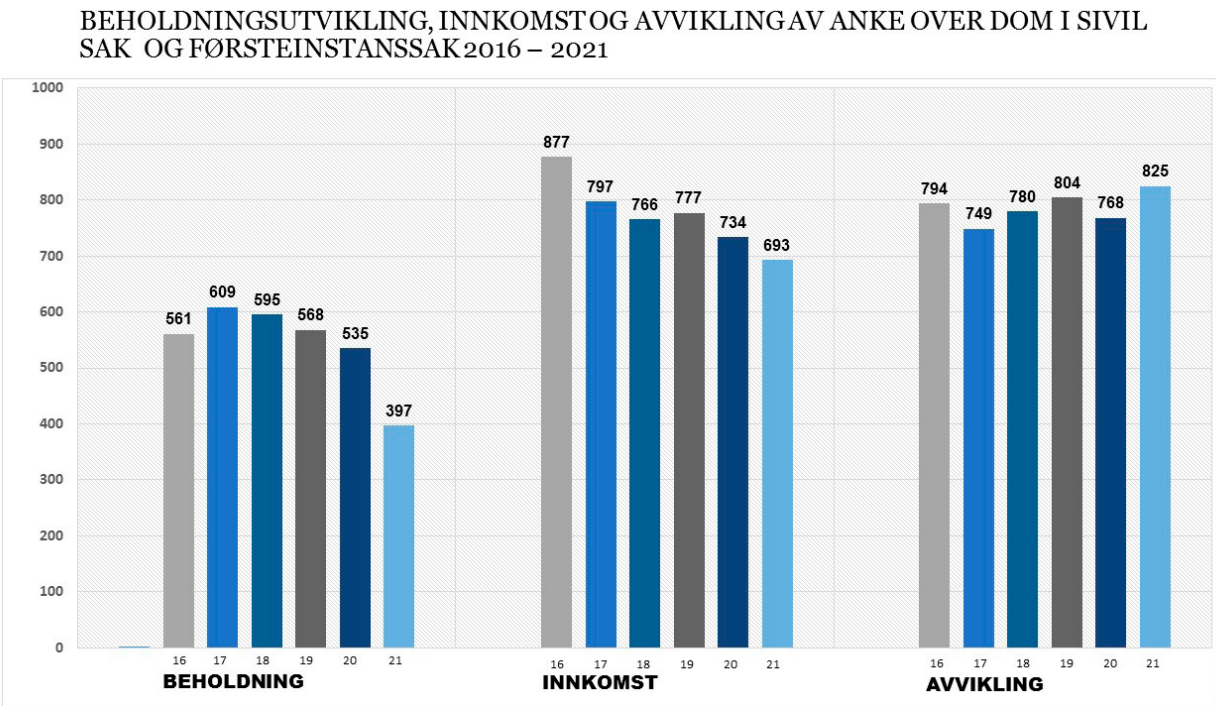

Saksavvikling og statistikk

Den positive utviklingen i beholdningen av saker fortsetter videre i 2021.

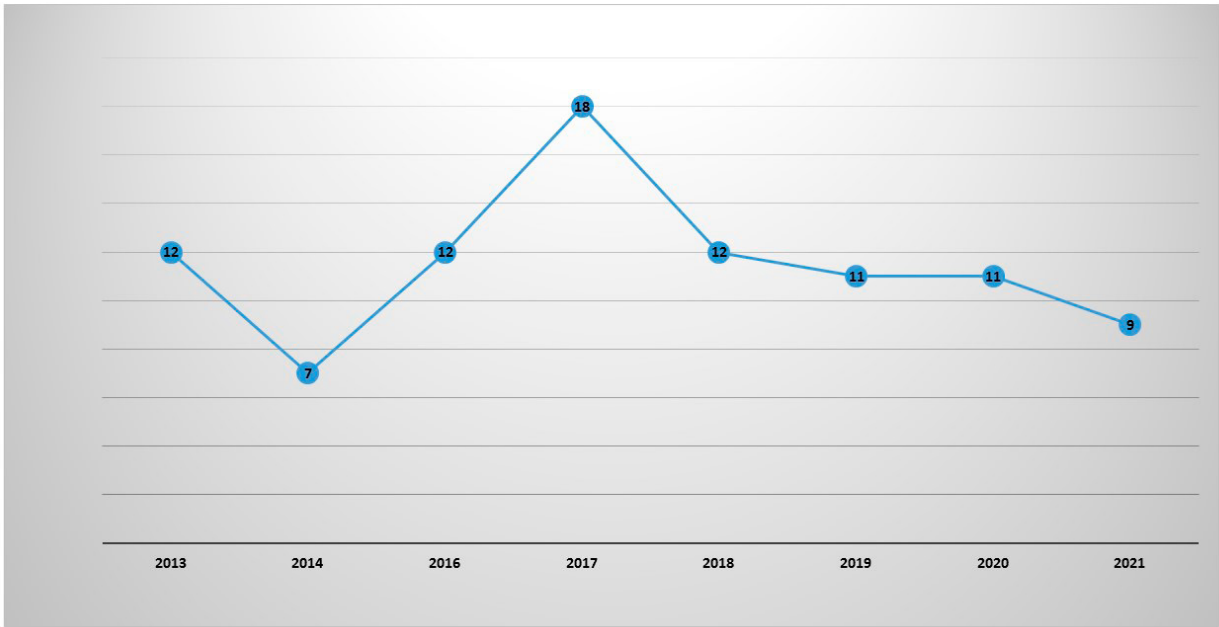
Beholdningen av saker fortsetter den nedadgående utviklingen i 2021. Dette gjelder alle sakstyper med unntak for meddomsrett bevisanke som viser en svak økning.

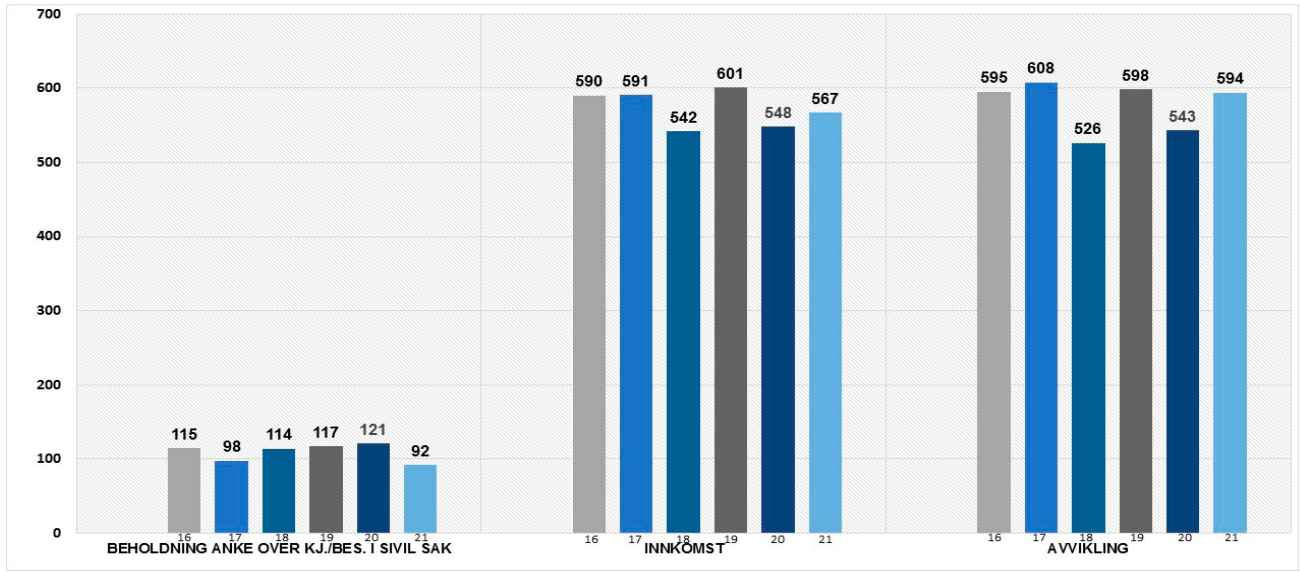
I 2021 mottok vi 693 saker, hovedsakelig «anke over dom». Dette er ytterligere en nedgang fra året før, hvor det kom inn 734 saker. Avviklingen har derimot gått opp i 2021 med 825 saker mot 768 året før. En kombinasjon av færre innkomne saker og at det fortsatt avgjøres flere enn innkomsten, gjør at beholdningen

reduseres. Ventetiden for å få sin sak behandlet er merkbart redusert fra året før. Uprioriterte sivile saker berammes nå 9 måneder frem i tid.

BERAMMINGSHORISONT I ANTALL MÅNEDER SIVILE SAKER

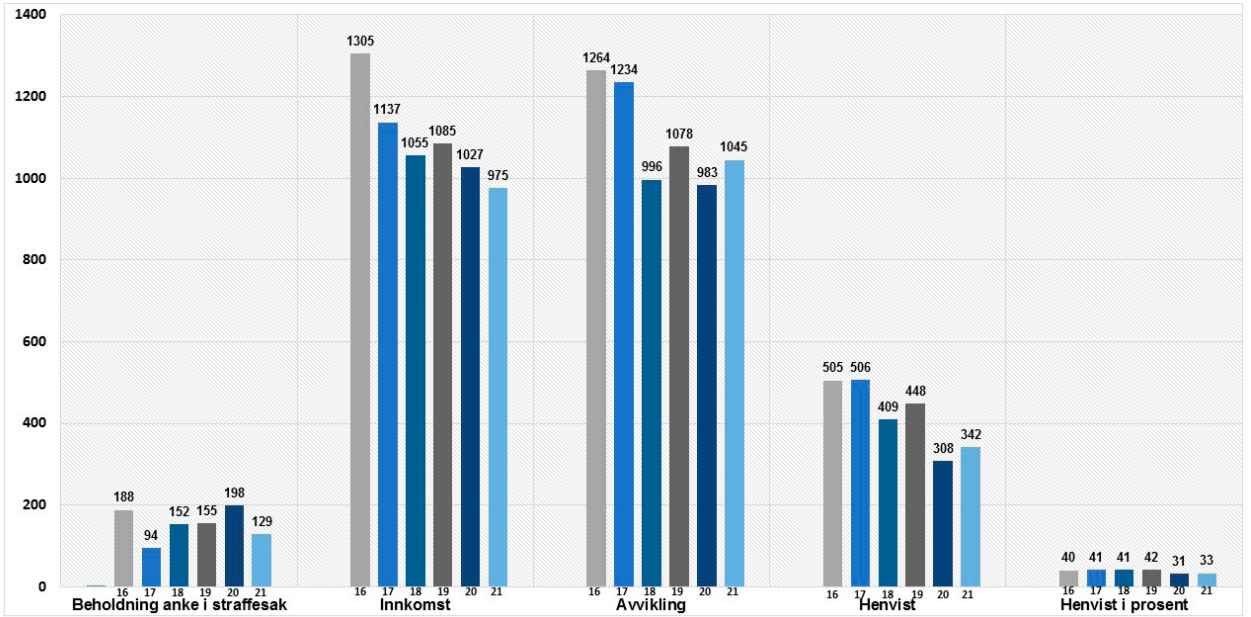

BEHOLDNINGSUTVIKLING, INNKOMST OG AVVIKLING AV ANKE OVER
KJENNELSE/BESLUTNING I SIVIL SAK 2016 – 2021

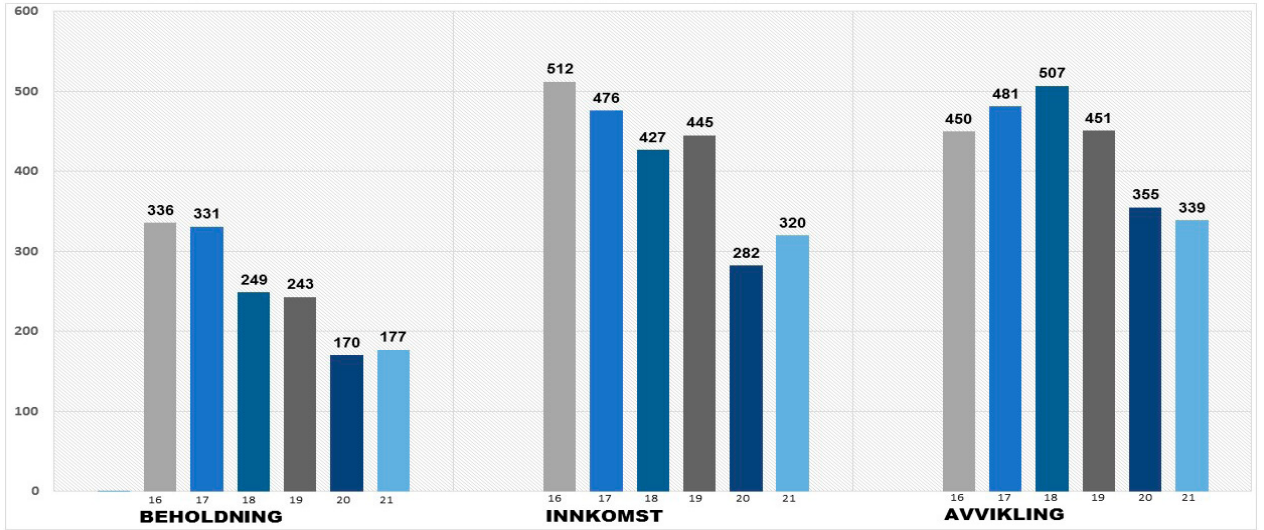
I 2021 mottok vi 567 anker over kjennelser og beslutninger i sivile saker, noe som er en liten økning fra året før, da det kom inn 548 saker. Vi avviklet 594 saker, noe som også er en økning fra foregående år. Beholdningen er redusert til 92 saker.

BEHOLDNINGSUTVIKLING, INNKOMST, AVVIKLING OG HENVISNING I
ANKEPRØVING 2016 – 2021

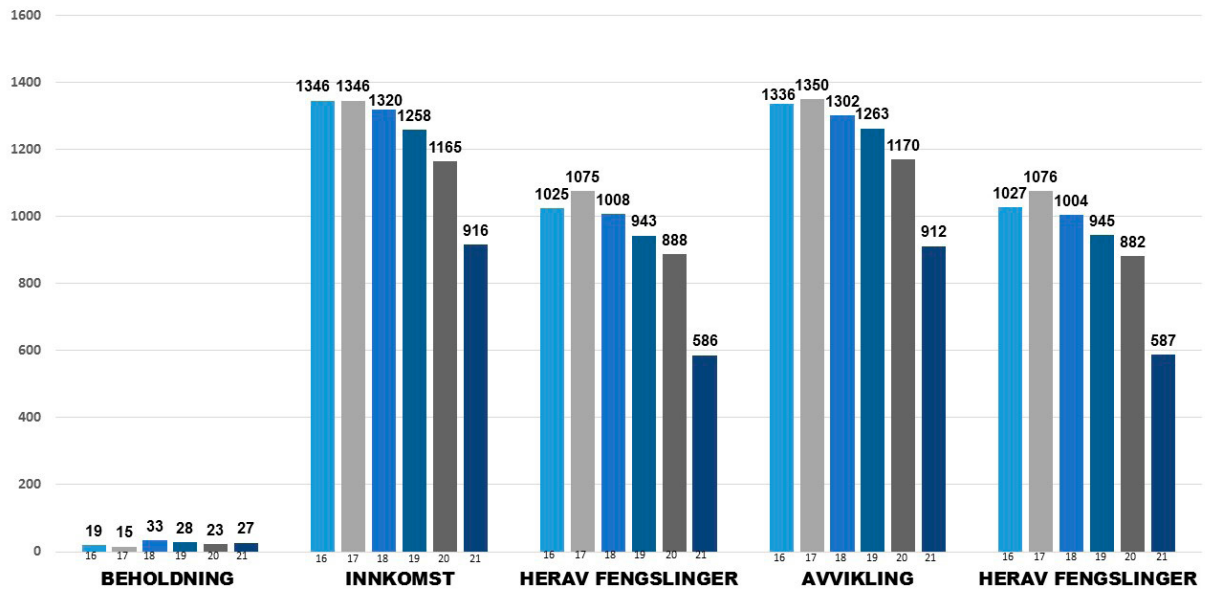
I 2021 mottok vi 975 anker over dom i straffesak. Dette er en reduksjon fra 2020, da vi mottok 1027 anker over dom i straffesak. Fra og med 2020 ble alle saker av typen anke over dom i straffesak undergitt siling, også saker med en strafferamme som kan gi fengsel i mer enn seks år. Dette er hovedårsaken til at antallet henviste saker har gått ned. Vi ser allikevel en liten økning i henviste saker fra 2020 (fra 308 til 342). I 2020 ble 31% av sakene henvist til ankeforhandling, og det har i 2021 økt til 33 %.

BEHOLDNINGSUTVIKLING, INNKOMST OG AVVIKLING AV ANKE OVER DOM
I STRAFFESAK – HENVISTE SAKER 2016 – 2021

Beholdningen av henviste straffesaker har hatt en liten økning i 2021 fra 170 i 2020 til 177 saker. Det har vært en nedgang i antall straffesaker som er blitt henvist til behandling i både 2020 og 2021. Hovedsakelig skyldes nedgangen at det fra 2020 ble innført siling av saker med strafferamme over seks år.

BEHOLDNINGSUTVIKLING, INNKOMST OG AVVIKLING AV ANKE OVER
KJENNELSE/BESLUTNING I STRAFFESAK 2016 – 2021

I 2021 mottok vi 916 anker over kjennelse og beslutning i straffesaker, noe som er en betydelig nedgang fra 2020 hvor det kom inn 1165 saker. Dette er ytterligere en nedgang fra tidligere år. De fleste av disse sakene er anker i saker om varetektsfengsling.

Straffesaker – ankeprøving ved anke over dom		Saksavvikling – ankeprøving straffesaker 2021	
Innkomst		974 saker	
Avvikling		1045 saker	
Saksbehandlingstid – ikke henviste		69 dager	
Henvisningsprosent totalt		32.7%	
- herav saker med strafferamme over seks år		50.2%	
Nektelsesprosent totalt		67.3%	
- herav saker med strafferamme over seks år		19.2% (=135 saker)	
- herav saker med strafferamme seks år og lavere		80.8% (=568 saker)	
Nektelsesandel av totalt antall saker med strafferamme seks år og lavere		73.4% - dvs. 26.6% henviste	
Nektelsesandel av totalt antall saker med strafferamme over seks år		49.8% - dvs. 50.2% henviste	
Beholdning		129 saker	
Beholdningsendring fra 01.01.21		-69 saker	

Kompetansearbeid

Borgarting lagmannsrett legger stor vekt på å opprettholde og videreutvikle fagkunnskap, både blant dommere, utredere og saksbehandlere. Et godt fagmiljø for alle ansatte er en viktig forutsetning for å levere arbeid med høy kvalitet. Domstoladministrasjonen arrangerer flere kurs og seminarer, og de ansatte oppfordres til å delta på disse. I tillegg arrangeres det årlig fagmøter og seminarer i lagmannsretten. Mange medarbeidere brukes både internt og eksternt som foredragsholdere og kursledere, og bidrar også til publikasjoner og nytugivelser av faglitteratur.

I 2021 har flere planlagte arrangement måttet avlyses på grunn av pandemien, mens andre har blitt gjennomført digitalt.

Arbeidet i lagmannsrettens faggrupper

Faggruppene følger med på siste fagnytt og bidrar med forelesninger, kurs og informasjonsmateriell gjennom året.

Ressursgruppe for EØS-saker

Lagmannsrettens ressursgruppe for EØS-saker ble opprettet i november 2020. Grappa bistår dommerne ved praktiske spørsmål i forbindelse med foreleggelsel for EFTA-domstolen, og melder fra om særlig viktige avgjørelser om EØS-rett. Et medlem av grappa holdt foredrag om EØS-rett under Dommerseminaret 2021.

Straffeprosessgruppa

Straffeprosessgruppa har også i 2021 i hovedsak arbeidet med å forberede og skrive utkast til høringsuttalelser fra lagmannsretten om lovforslag innenfor strafferett og straffeprosess. Grappa har behandlet 11 høringsaker, bl.a. flere om prosessregler under koronapandemien. Grappa har dessuten arbeidet med lagmannsrettens interne retningslinjer for saksbehandlingen i straffesaker, særlig med sikte på kvalitet og effektivitet ved saksforberedelse og ankeforhandling i store straffesaker. Lagmannsretten gjennomførte i mai 2021 en aktørkonferanse om saksforberedelsen i straffesaker.

Faggruppe sivilprosess

Sivilprosessgruppa har i 2021 særlig arbeidet med Borgarting lagmannsretts høringsuttalelse til Domstolkommisjonens utredning i NOU 2020: 11 Den tredje statsmakt. Utredningen ble grundig behandlet i lagmannsretten. Det ble gjennomført allmøte med alle ansatte, og ledelsen hadde et eget seminar om utredningen. En rekke faggrupper ga skriftlig innspill. [Høringsuttalelsen finnes her](#). I tillegg har Sivilprosessgruppa bidratt ved lagmannsrettens høringsaker om prosessregler under koronaepidemien.

Faggruppe for menneskerettigheter

Sentralt i gruppas aktiviteter i 2021, som i 2020, har vært nye dommer fra EMD og Høyesterett på barnevernsfeltet. MR-grappa har informert jevnlig om innholdet og konsekvensene av dommene. Grappa har også bidratt med innspill til lagmannsrettens høringsvar vedrørende ny lovgivning som reiser menneskerettslige spørsmål, blant annet lagmannsrettens høringsvar til Domstolkommisjonens siste delutredning.

Grappa publiserer et månedlig nyhetsbrev med korte oppdateringer om relevante nye dommer fra EMD og Høyesterett på menneskerettsfeltet.

Lagmannsrettens behandling av barnevernssaker etter EMDs storkammerdom i Strand Lobben-saken

Bakgrunn

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) avsa 10. september 2019 storkammerdom i saken Strand Lobben m.fl. mot Norge (37283/13-2), som gjaldt fratagelse av foreldreansvar og tvangsadopsjon etter barnevernloven. Flertallet kom til at Norge hadde krenket retten til familieliv etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8. Verken beslutningsgrunnlaget eller begrunnelsen for den norske avgjørelsen var tilfredsstillende. EMD pekte også på mangler ved den avveiningen som må gjøres av barnets og foreldrenes interesser. Blant annet hadde norske myndigheter fokusert for lite på målet om å gjenforene mor og barn. I kjølvannet av denne dommen har EMD og Høyesterett avsagt en rekke avgjørelser som har klargjort hvordan saker om tvangsinngrep etter barnevernloven skal behandles.

Borgarting lagmannsrett har arbeidet systematisk for å følge opp disse retningslinjene, både på et overordnet plan og i enkeltsaker.

Løpende faglig oppdatering

Lagmannsrettens faggruppe for menneskerettigheter har holdt resten av dommerne løpende orientert om rettsavklaringen og -utviklingen. Faggruppen har sendt nyhetsbrev med gjennomgang av de sentrale avgjørelsene og påpekning av hva dommerne særlig bør merke seg. Den har også holdt flere interne foredrag. En av foredragsbolkene, som måtte gjennomføres digitalt på grunn av koronapandemien, er også gjort tilgjengelig for dommere i andre domstoler. Et medlem av faggruppen har videre vært med på å utarbeide en nasjonal veileder for domstolenes behandling av barnevernsaker, samt holdt eksterne foredrag og skrevet en fagartikkel om temaet.

Samtykke til å fremme anke til lagmannsretten

Lagmannsretten har også fulgt opp retningslinjene fra EMD og Høyesterett i konkrete saker. Dette

viser seg blant annet gjennom det antallet anker lagmannsretten har gitt samtykke til å behandle. Det kreves samtykke fra lagmannsretten for å få fremmet anke over en dom i sak etter barnevernloven. Grunnen til dette er at saken allerede har vært gjennom en grundig, kontradiktorisk prosess, som starter i et domstollignende organ med særlig kyndighet i barnevernsaker. Et vedtak om å overta omsorgen for et barn og om hvor ofte barn og foreldre har rett til samvær med hverandre etter omsorgsovertagelsen, eller om å frata foreldrene foreldreansvaret og gi samtykke til tvangsadopsjon, treffes av Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, jf. barnevernloven §§ 4-12, 4-19 og 4-20. Fylkesnemnda består av en leder som fyller kravene for å være dommer, et fagkyndig medlem og et alminnelig medlem, jf. §§ 7-2 og 7-5. Vedtak skal begrunnes på samme måte som en dom, jf. § 7-19. Vedtaket fra fylkesnemnda kan bringes inn for tingretten, jf. § 7-24 og tvisteloven kapittel 36. Der avgjøres saken av en fagkyndig meddommer og en alminnelig meddommer, i tillegg til rettens leder, som er fagdommer, jf. tvisteloven § 36-4. Alle sakskostnader dekkes av det offentlige, jf. § 36-8.

Lagmannsretten kan bare gi samtykke til å fremme anken hvis a) anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den aktuelle saken, b) det er grunn til å behandle saken på nytt fordi det er framkommet nye opplysninger, c) det er vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling, eller d) dommen går ut på tvang som ikke er vedtatt av fylkesnemnda, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd. Er det tvil om det vil kunne innebære en krenkelse av Grunnloven eller EMK hvis tingrettens dom blir stående, må samtykke til ankebehandling gis.

Fra 2008 og frem til 10. september 2019, da EMD avsa storkammerdommen i Strand Lobben-saken, ga Borgarting lagmannsrett samtykke til å fremme anke i ca. 18 prosent av sakene. Resten av 2019 og ut 2020 ga lagmannsretten samtykke i nesten 50 prosent av sakene. Dette viser at lagmannsretten har sluppet inn et relativt stort antall anker

for å sørge for at sakene avgjøres i henhold til de presiseringene som er kommet fra EMD og Høyesterett. I 2021 er samtykkeprosenten falt til ca. 27 prosent. Dette har trolig sammenheng med at både barneverntjenesten, fylkesnemndene og tingrettene nå i stor grad begrunner sine avgjørelser bedre og mer i samsvar med retningslinjene fra overordnede domstoler. Det har derfor ikke vært nødvendig å fremme like mange saker for å sørge for at EMK ikke krenkes.

Avgjørelse etter ankeforhandling

De ankene lagmannsretten har samtykket til å fremme, blir avgjort etter ankeforhandling av tre fagdommere, en fagkyndig meddommer og en alminnelig meddommer. I 2017 førte 35,3 prosent av ankene i barnevernsaker frem i Borgarting lagmannsrett. De påfølgende årene 2018–2020

førte hele 72 prosent av ankene helt (53,4 prosent) eller delvis (18,6 prosent) frem. Og i 2021 har 80 prosent av ankene ført helt (20 prosent) eller delvis (60 prosent) frem.

Arbeid fremover

Det ligger fortsatt en rekke norske barnevernsaker og venter på avgjørelse i EMD. Det kan derfor komme ytterligere presiseringer fra domstolen i Strasbourg, i tillegg til fra Høyesterett. Borgarting lagmannsrett vil uansett fortsette å følge opp dette fagområdet særskilt, for å bidra til en forsvarlig og effektiv behandling av disse sakene.

Aktørkonferanse 31. mai 2021 om saksforberedelsen i straffesaker for lagmannsretten

I januar 2020 ble det lagt frem utkast til nasjonale retningslinjer for behandling av straffesaker i lagmannsrettene. Retningslinjene var utarbeidet av en «partssammensatt» arbeidsgruppe oppnevnt av Dommerforeningen, Advokatforeningen, riksadvokaten og Domstoladministrasjonen i fellesskap.

Borgarting lagmannsrett har gjennomgått sine interne rutiner for straffesaksbehandlingen og tok de anbefalte nasjonale retningslinjene i bruk fra 1. mars 2020 med enkelte lokale tilpasninger.

Et hovedformål med retningslinjene er å legge til rette for en kulturendring hos alle aktørene. Domstolene skal legge større vekt på god saksforberedelse og aktiv dommerstyring. Dette vil innebære en dreining av rettens oppmerksomhet og ressursbruk ved at dommeren tar en mer aktiv rolle under saksforberedelsen. Retten skal legge til rette for god samhandling mellom alle aktører. Det er også viktig at partene har god dialog utenom retten.

Behovet for en kulturendring hvor god saksforberedelse og aktiv dommerstyring tillegges større betydning ved behandlingen av straffesaker er også fremholdt av lovgiveren, se lov 18. juni 2021 nr. 122 om endringer i straffeprosessloven (aktiv saksstyring mv.) og forarbeidene til endringsloven NOU 2016: 24, Prop. 146 L (2020-2021) og Innst. 609 L (2020-2021).

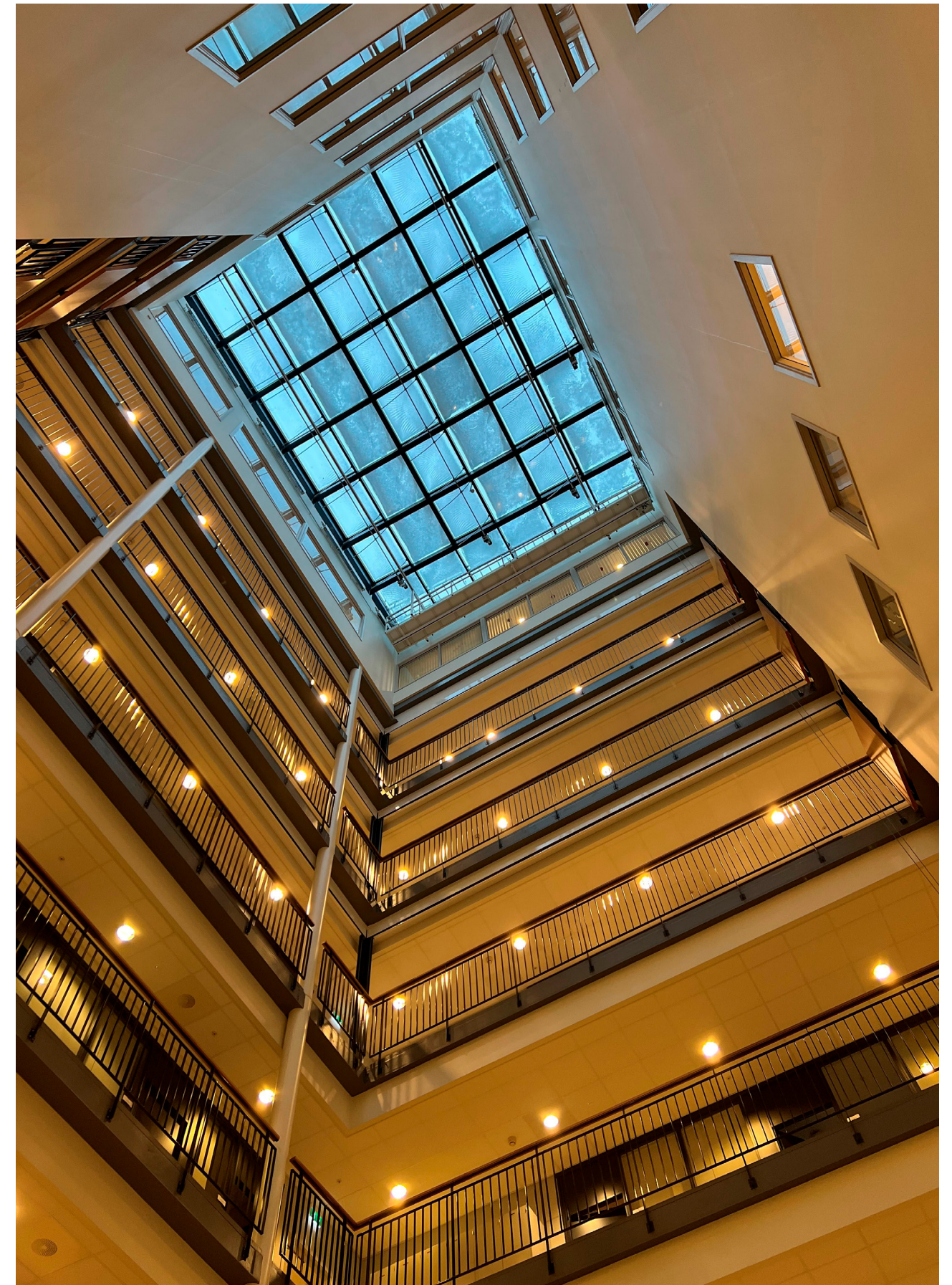
Lagmannsretten har merket seg at det ikke var noen uenighet om dette målet på aktørkonferansen. En kulturendring kan imidlertid ikke vedtas. Den må bygges over tid og krever god samhandling mellom aktørene. For lagmannsretten er aktørkonferanser et viktig ledd i dette arbeidet. Lagmannsretten inviterte derfor til aktørkonferanse i 2020, men denne måtte utsettes pga. koronapandemien. Vi inviterte på ny til konferanse mandag 31. mai 2021 med tema saksforberedelsen i store straffesaker for lagmannsretten. Som stor sak regnes saker med ankeforhandling på 10 rettsdager eller mer. Vi inviterte statsadvokatembetene og politidistriktene

Foto: lagmann Hans Petter Jahre, arrangør av aktørkonferansen 2021

i vårt lagdømme, Advokatforeningen samt lagmannsrettens faste forsvarere og bistandsadvokater. Konferansen ble digital pga. smittesituasjonen. Det var påmeldt 47 eksterne deltakere. Konferansen ble gjennomført med innledninger fra lagmannsretten, påtalemyndigheten, forsvarer og bistandsadvokat med etterfølgende paneldebatt og innlegg fra «salen».

Lagmannsretten har merket seg aktørenes bidrag og synspunkter og vil invitere til en ny aktørkonferanse i 2022. Vi tar sikte på at den skal kunne gjennomføres som et fysisk møte, likevel slik at det i tillegg legges til rette for at aktører skal kunne følge konferansen digitalt.

Rettsmekling i lagmannsretten

Rettsmekling har i flere år vært et satsingsområde i Borgarting lagmannsrett. Satsingen på rettsmekling har gitt gode resultater også i 2021. Rettsmeklingsgruppa gjennomførte i 2021 rettsmeklingsmøter i 88 saker med en forlikprosent på rundt 80 %.

18 av de rettsmeklede sakene har vært foreldretvister. I Borgarting lagmannsrett praktiserer vi en ordning der vi har med en psykolog som fagkyndig medmekler i foreldretvistsakene. Det er vår erfaring at en sakkyndigs deltakelse bidrar til å heve kvaliteten på meklingen og hjelper foreldrene til å inngå forlik som er til barnas beste. Da det er av betydning for partenes tillit til mekleren at han/hun ikke har tatt standpunkt «mot» en av foreldrene i en sakkyndig erklæring forut for meklingen, bruker vi som oftest en annen enn den rettsoppnevnte sakkyndige som medmekler. Ved at den rettsoppnevnte sakkyndige ikke er medmekler, oppstår det heller ikke problemer med den sakkyndiges habilitet dersom saken ikke løses gjennom mekling.

Både rettsmekleren og medmekleren har på forhånd satt seg godt inn i sakene, og gjennom denne kunnskapen og et samspill dem imellom, etableres et faglig og medmenneskelig tillitsforhold til partene, gjerne i særmmøter med foreldrene enkeltvis. Advokatene har tilkjennegitt at særmmøter er spesielt godt egnet for denne type saker. Gjennom foreldrenes engasjement for sine barn blir sakene ofte polariserte og stemningen anstrengt. Tilbakemeldingene er følgelig at det er fruktbart å få snakke med meklerne alene.

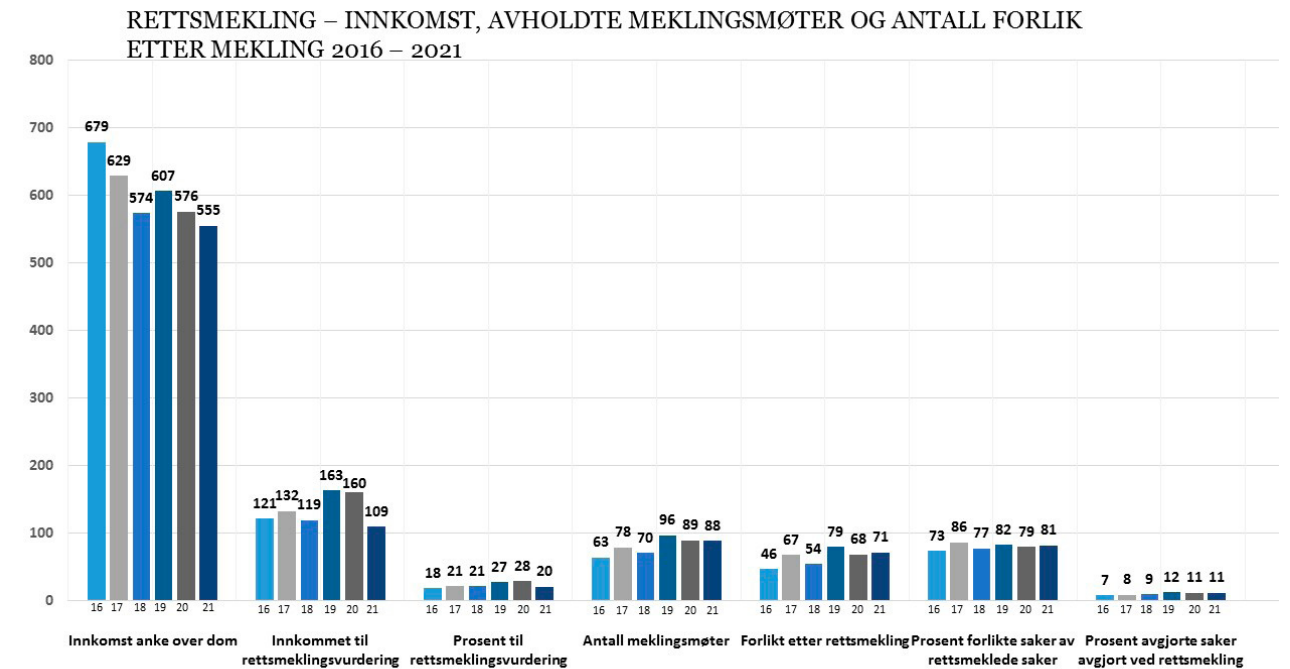
Rettsmekleren og medmekleren vil i meklingen kunne peke på alternative løsninger, og de bistår med å utforme en forlikavtale som er tilpasset det enkelte barnets og foreldrenes situasjon. Denne muligheten for tilpassede løsninger er av stor betydning for partene og øker sannsynligheten for «vannfaste» avtaler. I over 80 % av barnelovsakene som lagmannsretten har meklet siden 2016, har partene kommet til enighet som følge av meklingen.

Foto: leder av lagmannsrettens meklingsgruppe lagdommer Tine Kari Nordengen og psykologspesialist Arild Roger Olsen

Psykologspesialist Arild Roger Olsen har vært benyttet som medmekler i mange saker. Om metoden uttaler han: «Borgarting lagmannsrett har valgt å tilrettelegge meklingene på en annen måte enn tingretten ved at dommeren er den aktivt styrende og deltar både i fellesmøter og på særmmøter. Rettsmeklingsdommeren skal jo ikke delta i den videre rettsprosessen dersom partene ikke velger å inngå en avtale. Rettsmekler og medmekler vil også ha taushetsplikt i forhold til opplysninger som formidles i møtene. Foreldrene inviteres til å bruke den tiden som trengs i meklingsmøtet, gitt at det er formålstjenlig. Den sakkyndige medmekleren deltar aktivt innenfor denne rammen og bidrar også til å vurdere hvorvidt en avtale er til barnets beste. For denne gruppen foreldre vurderes meklingsstrukturen og dommerens kompetanse og engasjement i å finne løsninger, som svært gode virkemidler for å bidra til barns omsorgssituasjon og utviklingsmuligheter».

Borgarting lagmannsrett vil i 2022 fortsette å satse på rettsmekling som alternativ til ordinær ankebehandling både i foreldretvistene og i andre sivile saker. Lagmannsretten ser også positivt på at det i NOU 2020:14 Ny barnelov er foreslått økt satsing på rettsmekling som tvisteløsningsmetode i barnelovsakene.

Lagmannsretten under pandemiens andre år

Borgarting lagmannsrett ble også i 2021 påvirket av Covid-19 pandemien. For å etterkomme myndighetenes retningslinjer og samtidig opprettholde normal drift, videreførte lagmannsretten leieforholdet på både Scandic Hotel St. Olavs plass og Radisson Blu Plaza Hotel. På disse hotellene ble det oppført tre eksterne rettssaler, og størrelsen på disse lokalene gjorde at lagmannsretten kunne gjennomføre større rettssaker med flere aktører. Disse større sakene ville vært vanskelig å få gjennomført i lagmannsrettens egne lokaler på grunn av plassmangel. Leieforholdet på St. Olavs plass ble avsluttet i juni 2021, mens leieforholdet på Plaza opphørte i oktober 2021. Lagmannsretten har fått flere tilbakemeldinger fra aktører som gjennomførte rettssaker i lagmannsrettens eksterne lokaler om at dette fungerte svært bra.

Lagmannsrettens IKT-avdeling og rettsbetjenter skal ha mye av æren for at gjennomføringen av saker i disse lokalene ble så vellykket. Med

de eksterne salene kunne lagmannsretten opprettholde normal drift gjennom pandemiens andre år. I henhold til Oslo kommunes påbud om hjemmekontor, har lagmannsrettens ansatte tilbrakt store deler av året på hjemmekontor. Det har vært utstrakt bruk av fjernmøter, og da spesielt under den mest kritiske fasen av nedstengingen i Oslo.

Fra midten av september 2021 ble Norge offisielt gjenåpnet. Lagmannsretten fortsatte imidlertid med enklere smitteverntiltak som pleksisglass i rettssalene, påbud om å holde seg hjemme ved forkjølelssymptomer og tilbud om influensavaksine.

Fra midten av desember var det imidlertid tilbake til munnbind, avstand og påbud om hjemmekontor i Borgarting lagmannsrett, da myndighetene igjen innførte strenge tiltak for å få ned smitten som hadde økt utover høsten.

Saker i retten 2021

Straffesaker

Investorbedrageri

Lagmannsretten avsa 24. februar 2021 dom i sak om investorbedrageri, etter 12 ukers ankeforhandling.

Saken gjaldt investorbedrageri, underslag og uriktige selskapsopplysninger. Selskapet Johnsen Oil AS skulle produsere en innretning som kunne rense olje for partikler og vann. Verdien av selskapet ble blåst opp før det forelå produksjon og salg og før produktet var ferdig utviklet, uten grunnlag i realitetene. Den oppblåste selskapsverdien – på det meste vurdert til EUR 346 mill. – gjorde det mulig å selge aksjer til en høy pris og å få inn investorer på uriktige premisser. Deler av de investerte midlene ble tatt ut av selskapet. Tiltalte ble ansett som hovedmann, til tross for at han hadde en beskjeden formell rolle. Saken innebar også spørsmål knyttet til strafferettslig jurisdiksjon og foreldelse. Med vekt på det beløpsmessige omfanget av aksjesalg og investeringer i selskapet, samt omfanget av underslaget, ble straffen, etter fradrag for lang saksbehandlingstid, satt til fengsel i 5 år. Videre ble tiltalte idømt inndragning med kr 11,6 mill.

Dommen ble anket til Høyesterett, men anken ble nektet fremmet. [LB-2019-61032](#)

Advokat skyldig i drapsforbund

En tidligere forsvarsadvokat ble dømt til fengsel i 11 år for blant annet inngåelse av drapsforbund, forbund om og forsøk på forbund om frihetsberøvelse, fem tilfeller av vitnepåvirkning, inklusive forsøk på og medvirkning til dette (motarbeiding av rettsvesenet) og brudd på kontaktforbud. I tillegg gjelder dommen grov økonomisk utroskap, fiktiv bortføring, merverdiavgiftsunndragelse, medvirkning til uriktig forklaring, forsøk på medvirkning til uriktig forklaring (to tilfeller) og brudd på taushetsplikt. Domfelte ble også dømt til å betale 250 000 kroner i saksomkostninger. Dommen omtaler ulike

lovanvendelsesspørsmål. I straffen på 11 år kommer varetekt til fradrag med 652 dager. Lagmannsretten kom til at advokaten drev sin advokatpraksis frem til avviklingen på en svært uetisk måte. Han brøt i vesentlig grad både de etiske og juridiske retningslinjene som gjelder for forsvarergjerningen. Dommen, som ble avsagt av to fagdommere og fem meddommere, er enstemmig på alle punkter.

Domfelte har anket dommen, og saken skal behandles i Høyesterett i 2022 vedrørende ankegrunnen mangelfulle domsgrunner. [LB-2020-9204](#)

Foretaksstraff etter dødsulykke

Bane NOR SF ble ilagt foretaksstraff etter at tre ungdommer på 15 år klatret på togsett som var langvarig hensatt under høyspent kjøreledning. Ungdommene fikk strøm i seg. Den ene ungdommen døde, og de to andre ble alvorlig skadet. Togsett er attraktive klatreobjekter, og disse togene var lette å klatre på. Slik de var hensatt fremsto de som «nedlagte» og ufarlige. Bane NOR var kjent med risikoen for alvorlige ulykker ved klatring på tog, men hadde likevel ikke sørget for tilstrekkelige barrierer mot klatring. Lagmannsretten fant at det var utelukket at de tre ungdommene ville ha klatret opp på taket av togene dersom de hadde forstått at det var strøm i kontaktledningene og risikoen ved dette. Ungdommene kunne ikke lastes for misforståelsen, men Bane NOR kunne og burde avverget ulykken med flere tiltak og barrierer. Ulykken kunne derfor bare forklares ved Bane NORs uaktsomme unnlåtelse av å sørge for tilstrekkelige barrierer. Bane NOR ble dømt for overtredelse av sikkerhetsstyringsforskriften, samt for uaktsom forvoldelse av noens død og uaktsom forvoldelse av betydelig skade. EMK var ikke til hinder for å idømme Bane NOR foretaksstraff for anonyme og kumulative feil hos selskapet. [LB-2020-180443](#)

Lime-saken

Borgarting lagmannsrett avsa 10. september 2021 dom i straffesak mot 11 tiltalte, den såkalte Lime-

saken. Ankeforhandlingen ble avsluttet i september 2020, ganske nøyaktig ett år etter at den startet. Saken er den mest omfattende straffesaken ført for en norsk domstol.

Saken gjaldt en lang rekke straffbare forhold. For ti av de tiltalte gjaldt saken grov menneskehandel eller medvirkning til grov menneskehandel, mens tre ble frifunnet. Fire av de tiltalte ble dømt for brudd på arbeidsmiljøloven, til dels under særlig skjerpende omstendigheter. I tillegg ble tre av de tiltalte dømt for omfattende bedragerier og bedrageriforsøk overfor en rekke kredittforetak.

Hovedmannen ble dømt til fengsel i åtte år. Ni av de tiltalte ble også dømt til å betale erstatning til ofrene for menneskehandel og brudd på arbeidsmiljøloven. [LB-2018-102939](#)

Seksuell omgang med sovende kvinne

Tiltalen gjaldt to tilfeller av voldtekt som omfattet samleie, og ett tilfelle av voldtekt ved seksuell omgang med sovende kvinne. Tingretten fant tiltalte skyldig i alle tre tiltalepostene, og dømte tiltalte til fengsel i fem år. I tillegg ble tiltalte dømt til å betale oppreisning på 150 000 kroner til hver av to av de fornærmede. Lagmannsretten frifant under dissens tiltalte for de to tiltalepostene som gjaldt voldtekt til samleie. Under dissens ble tiltalte funnet skyldig i voldtekt ved seksuell omgang med sovende kvinne. Én fagdommer mente det var seksuell handling. Straffens utgangspunkt var fengsel i to år. På grunn av lang saksbehandlingstid og brudd på Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6 nr. 1 ble straffen redusert til fengsel i ett år og seks måneder. Kvinnen i tiltalen hvor tiltalte ble dømt, krevde ikke oppreisningserstatning. Det var ikke grunnlag for å tilkjenne oppreisning i de to sakene hvor tiltalte var frifunnet for straff. [LB-2020-180280](#)

Mann dømt for terrorvirksomhet

Borgarting lagmannsrett avsa 29. november 2021 dom i en sak der en 25 år gammel mann var tiltalt etter flere bestemmelser i straffeloven kap. 18 om terrorvirksomhet.

Mannen ble i lagmannsretten domfelt for å ha vært medlem av terrororganisasjonen IS, jf. straffeloven § 136 a. Han hadde blant annet vært administrator og et sentralt medlem i et stort antall ekstremistiske og IS-sympatiserende brukergrupper på forskjellige sosiale medier, der det ble delt propaganda for IS, beskrivelser av hvordan terrorangrep skulle utføres, med mer.

Han ble videre – etter omsubsumering – domfelt for overtredelse av straffeloven § 136 bokstav a (offentlig oppfordring til terrorhandling) gjennom ytringer fremsatt på det sosiale mediet Telegram i perioden 14. – 17. april 2019. I perioden foregikk det uroligheter i Danmark foranlediget av forskjellig antiislamsk opptreden av lederen for partiet «Stram Kurs». Lagmannsretten kom til at disse ytringene ikke kunne anses som forsøk på å medvirke til konkrete terrorhandling, jf. straffeloven § 131, slik tiltalen lød, eller medvirkning til noen andres forsøk.

Mannen ble videre domfelt for medvirkning til en engelsk kvinnes forsøk på å begå terrorhandling, jf. straffeloven § 131. Kvinnen planla å spreng en bombe i St. Pauls Cathedral i London. Også her foregikk kontakten i all hovedsak på sosiale medier.

For disse forhold og ett tilfelle av kroppskrenkelse, ble mannen dømt til fengsel i 12 år med fradrag av 904 dager for utholdt varetekt. [LB-2021-110186](#)

Sivile saker

Krav om erstatning for steriliseringsinngrep som ledd i kjønnsbekreftende behandling

Før ny lov om endring av juridisk kjønn trådte i kraft i 2016, måtte personer som ønsket å endre juridisk kjønn ha diagnosen «Transseksualisme» og gjennomgå et irreversibelt steriliseringsinngrep. En mann som hadde gjennomført et slikt inngrep i 2009, krevde menerstatning og oppreisning fra staten fordi han mente at forvaltningens praksis var i strid med folkeregisterloven, likestillingsloven og helselovgivningen. Han krevde også fastsettelsesdom for krenkelse av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 om retten til respekt for sitt privatliv og artikkel 3 som forbyr grusom og umenneskelig behandling. Søksmålet ble reist etter at Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i 2017 avgjorde at det er i strid med EMK artikkel 8 å kreve at transpersoner gjennomgår sterilisering før de får adgang til å skifte juridisk kjønn.

I lagmannsrettens dom, avsagt 16. mars 2021, ble staten frifunnet for kravene om erstatning og dom for konvensjonskrenkelse. Kravet om menerstatning ble avvist. Lagmannsretten mente at steriliseringskravet bygget på en korrekt fortolkning av dagjeldende folkeregisterforskrift, og at det heller ikke var i strid med likestillingsloven. Lagmannsretten kom videre til at steriliseringskravet ikke var i strid med EMK artikkel 8 i 2009. Statenes plikt til å gjøre det mulig å skifte kjønn uten å gjennomgå sterilisering oppsto først senere. Etter en konkret bevisvurdering fant lagmannsretten at inngrepet hadde vært medisinsk begrunnet og blitt utført på grunnlag av et gyldig samtykke. Det var derfor ikke strid med norsk helselovgivning eller EMK artikkel 3. [LB-2018-190131](#)

Tilgang til bevis i erstatningssøksmål etter ulovlig prissamarbeid

Lagmannsretten avsa 26. mars 2021 kjennelse om bevis tilgang i den såkalte Trucks-saken. Saken gjaldt tvist om tilgang til bevis i forbindelse med erstatningssøksmål for tap som følge av ulovlig prissamarbeid. Posten Norge AS og en rekke datterselskaper hadde tatt ut erstatningssøksmål mot en rekke europeiske lastebilprodusenter. Søksmålet hadde bakgrunn i EU-kommisjonens vedtak om ulovlig prissamarbeid i den såkalte Trucks-saken, der lastebilprodusentene var blitt bøtelagt for brudd på konkurransereglene i TEUV artikkel 101 (Traktaten om den Europeiske unions virkemåte) og EØS-avtalen artikkel 53. Konkret gjaldt bevistvisten om de ankende parter kunne pålegges å legge fram EU-kommisjonens varsel om vedtak – Statement of Objections. Lagmannsretten kom til at det ikke var grunnlag for å avskjære beviset i medhold av tvisteloven § 22-3 om forvaltningsmessig taushetsplikt. Lagmannsretten la i den forbindelse til grunn at artikkel 16a i EU-forordning 773/2004, som er inntatt i EØS-avtalen og gjelder som forskrift, ikke innebærer taushetsplikt for Statement of Objections i et slikt erstatningssøksmål som Posten har anlagt.

Lagmannsretten kom videre til at beviset oppfylte tvistelovens krav til relevans. Basert på den EØS-rettslige lojalitetsplikten var lagmannsretten av den oppfatning at tvistelovens bestemmelser om bevisforbud og bevisfritak på dette området må utfylles med et krav om interesseavveining. Interesseavveiningen innebærer at hensynet til saksøkers behov for beviset må veies opp mot de negative følger framleggelse kan få for lempningsinstituttet og Kommisjonens etterforskning. Heller ikke en slik konkret interesseavveining ga imidlertid grunnlag for å avskjære beviset. Ankene over tingrettens pålegg om å framlegge beviset ble derfor forkastet.

Lagmannsrettens kjennelse ble anket til Høyesterett, som forkastet anken. [LB-2020-147689](#)

Anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner som psykolog

Borgarting lagmannsrett avsa 18. mai 2021 dom i sak som gjaldt krav om anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner som psykolog i Norge etter utdanning i Ungarn (ELTE). Saken var et gruppesøksmål fra 163 personer med slik psykologiutdanning, som alle ble nektet autorisasjon og/eller lisens av norske autorisasjonsmyndigheter.

Lagmannsretten kom, som tingretten, til av avslagene var gyldige. Etter foreleggelse av de EØS-rettslige spørsmålene i saken for EFTA-domstolen, mente lagmannsretten at yrkeskvalifikasjonsdirektivet 2005/36/EF ikke kom til anvendelse, jf. artikkel 13 nr. 1 og 2. De ankende parter utdanning ledet ikke frem til et yrke som var lovregulert i Ungarn. Mye talte etter lagmannsrettens syn for at deres utdanning heller ikke var «lovregulert» i direktivets forstand, men lagmannsretten tok ikke endelig stilling til det da den fant at de ankende parter i så fall uansett var utdannet til et annet yrke enn klinisk psykolog. De ankende parter hadde heller ikke krav på autorisasjon/lisens etter helsepersonelloven § 48a jf. § 49 på grunnlag av jevngrad utdanning eller nødvendig kyndighet. Det forelå ikke brudd på EØS-avtalens alminnelige del, særlig artikkel 28 og 31.

Anke til Høyesterett ble nektet fremmet. [LB-2019-189917](#)

Innreisekarantene i medhold av Covid-19 forskriften

Seks hytteeiere med hytter i Sverige anførte at deler av covid-19-forskriftens regler om innreisekarantene var ugyldig og at karantenereglene krenket deres rett til hjem og familieliv, bevegelsesfrihet, vern om eiendom, og vern mot usaklig forskjellsbehandling, slik disse rettighetene er vernet i Grunnloven §§ 98 andre ledd, 102, 106 og EMK artikkelene 8 og 14, EMK P1 artikkel 1 og EMK P4 artikkel 2. Det ble

også anført at reglene krenket EØS-rettens regler om fri flyt av personer, tjenester, varer og kapital. Lagmannsretten kom til at forskriften var gyldig. Det kan ikke oppstilles uttrykkelige og selvstendige prosessuelle krav til utredning og begrunnelse av lover og forskrifter etter Grunnloven eller EMK. Visse minstekrav følger av forvaltningsloven § 37. Visse minstekrav må også oppstilles på ulovfestet grunnlag i kraft av grunnleggende hensyn som både Grunnloven, EMK og alminnelig norsk forvaltningsrett hviler på. Disse minstekravene var oppfylt i saken her. Inngrepene i hytteeierens grunnleggende rettigheter var videre rettferdiggjort da de var nødvendige og forholdsmessige for å beskytte liv, helse og økonomi. Dommen er anket til Høyesterett. [LB-2021-41600](#)

Dom om arbeidstakerbegrepet

Lagmannsretten avsa 28. juni 2021 dom i sak mellom 22 ankeparter og Stendi AS som under hovedforhandlingen for tingretten hadde endret navn fra Aleris Ungplan & BOI AS. Ankepartene hadde arbeidet under oppdragskontrakter hos ankemotparten på boliger for psykisk utviklingshemmede og brukere med utfordringer knyttet til rus og psykiatri.

Lagmannsrettens flertall fant at samtlige ankeparter hadde vært arbeidstakere hos ankemotparten og ikke oppdragstakere. Ved vurderingen uttalte lagmannsrettens flertall at behovet for vern er det styrende for klassifiseringen som må skje etter objektive kriterier. Til den såkalte «syvpunktslisten» som det er vist til i tidligere rettspraksis, fremhevet flertallet at momentene arbeidsgivers ledelse og kontroll samt personlig arbeidsplikt er særlig tungtveiende. Lagmannsrettens flertall bemerket at «klassifiseringsvurderingen normalt vil være gitt dersom det foreligger personlig arbeidsplikt og et underordningsforhold. I den praktiske rettsanvendelsen er det derfor ikke treffende å ta utgangspunkt i en skjønsmessig helhetsvurdering av syvpunktslisten uten å ta i betraktning at de to nevnte momentene i seg selv vil kunne være avgjørende.»

Lagmannsrettens flertall kom til at ankepartene hadde krav på etterbetaling som arbeidstakere, særlig av overtid. Selskapets anførsel om avskjæring av kravene på ulovfestet objektivt grunnlag førte ikke frem. Selskapet fikk heller ikke medhold i at det kun var grunnlag for krav som var oppstått før ankepartene ble medlem i Fagforbundet. Lagmannsrettens flertall fant at det ikke var grunnlag for å gjøre fradrag i kravene for den delen av det utbetalte honoraret som oversteget ankepartenes lønnskrav. Beregningen kunne heller ikke ta utgangspunkt i en medleverordning (arbeidstidsordning hvor arbeidstakerne bor sammen med beboer og er en del av deres dagligliv i sammenhengende perioder på mer enn et døgn) eller andre arbeidstidsordninger som ikke var etablert. Heller ikke øvrige innsigelser fra selskapet til kravene førte fram. Selskapet ble dømt til å etterinnmelde ankepartene i tjenestepensjonsordningen, og ankepartene ble tilkjent feriepengene. Ankepartene hadde ikke avvirket ferie i ferielovens forstand eller blitt gitt anledning til dette. Ut fra dette ble både retten til ferie og feriepengene overført fra år til år så lenge de arbeidet for selskapet, jf. ferieloven § 7 nr. 3 andre ledd uten at de ble foreldet. Tolv av ankepartene ble tilkjent oppreisning, og syv av disse ble tilkjent erstatning for inntektstap, jf. arbeidsmiljøloven § 15-12 andre ledd. Arbeidsgiver ble dømt til å betale ankepartenes sakskostnader. Dommen ble avsagt under dissens (4-1) idet en meddommer ville gi arbeidsgiver medhold.

Stendis anke over dommen ble nektet fremmet ved Høyesteretts beslutning av 26. november 2021. [LB-2019-184977](#)

Krav om erstatning for økonomisk tap

Den 7. oktober 2021 avsa Borgarting lagmannsrett dom i den såkalte «Ølen Betong-saken». Saken gjaldt et erstatningskrav mot staten for angivelig erstatningsbetingende opptreden fra E-tjenesten mv., som skulle ha ført til tap av kontrakt for konsernets virksomhet i Russland, Ølen Betong LLC. Ølen Betong anførte flere mulige ansvarsgrunnlag.

For lagmannsretten hadde Ølen Betong i hovedsak gjort gjeldende at staten var erstatningsansvarlig med grunnlag i angivelig svært klanderverdige handlinger foretatt av E-tjenesten i den såkalte Frode Berg-saken. Det ble vist til skadeerstatningsloven § 2-1 første ledd første punktum (arbeidsgiveransvaret). Det ble også anført at staten måtte være ansvarlig på ulovfestede objektive ansvar (farlig bedrift) eller som følge av korrupsjon, jf. skadeerstatningsloven § 1-6. Ingen av anførselene førte frem, og anken ble forkastet. Anke til Høyesterett ble ikke tillatt fremmet ved Høyesteretts beslutning 14. januar 2022. [LB-2020-54780](#)

Erstatning for uberettiget straffeforfølgning

Den 29. oktober 2021 avsa Borgarting lagmannsrett dom i sivil sak i det såkalte Yara-komplekset. Konsernsjefen var tiltalt for grov korrupsjon. Han ble dømt i tingretten, men rettskraftig frifunnet i lagmannsretten. Han krevde oppreisning og erstatning fra staten for økonomisk tap i anledning forfølgningen. I tingretten ble staten frifunnet, da tingretten fant at konsernsjefen hadde gitt foranledning til siktelsen og tiltalen. Lagmannsretten fant at konsernsjefen måtte tåle redusert erstatning med 50 prosent for økonomisk tap som følge av siktelsen og etterforskningen. Tap som følge av tiltalen ble imidlertid erstattet fullt ut. Oppreisningserstatning ble tilkjent med 125 000 kroner. Dommen er ikke rettskraftig, da staten har anket dommen til Høyesterett. [LB-2020-91109](#)

Overskjønn

Deponi - Follobanen

Borgarting lagmannsrett avhjemlet den 8. februar 2021 overskjønn til fastsettelse av erstatning for deponering av store mengder tunnelboremasser etter bygging av Follobane-tunnelen. Massedeponiet er anlagt ved tverrslaget til tunnelen ved Åsland sør i Oslo, i nærheten av E6. Ved overskjønnet ble det fastsatt erstatning til grunneierne på henholdsvis 45 millioner kroner for permanent avståelse av en landbrukseiendom og 5,5 millioner kroner for midlertidig avståelse av et område som skulle tilbakeleveres etter gjennomført oppfylling. Endelig sluttstrek ble satt da Høyesterett besluttet å ikke fremme videre anke den 19. mai 2021.

Tunnelen for Follobanen er 22 kilometer lang og er anlagt ved hjelp av tunnelboremaskiner som har jobbet seg fram i hver sin retning fra tverrslaget ved Åsland. For Bane Nor var det en stor fordel å kunne deponere massene lokalt både av miljømessige og økonomiske hensyn, jf. at man slapp å transportere en enorm mengde boremasser ut av området og til andre deponier. Anlegget har vært teknisk utfordrende ved at store deler av deponiet er anlagt på en myr med underliggende kvikkleire i opptil 15 meters dybde. Deponeringsområdet grenser til det fremtidige utbyggingsområdet på Gjersrud/Stensrud, og er planlagt benyttet til idrettsformål og park etter videre opparbeidelse og istandsetting. [LB-2019-54013](#)

Borgarting lagmannsrett som lærebedrift

Borgarting lagmannsrett ble våren 2021 medlemsbedrift i Opplæringskontoret for statlige virksomheter og godkjent lærebedrift for IKT-servicefaget.

Godkjenningen av lagmannsretten som lærebedrift er gitt med hjemmel i Opplæringsloven med forskrifter, der lærebedriften gjennom et dokumentert system for planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen sikrer at lærlingen gis opplæring i tråd med fagets læreplan. Lærlingen skal også sikres et godt arbeids- og læremiljø. Godkjenningen opphører dersom bedriften ikke har lærling over en periode på to år. Selve læreperioden er for to år.

IKT-ansvarlig Cindy Jensen er faglig leder for lagmannsrettens IKT-lærling. Hun har gjennomført Utdanningsetatens nettbaserte introduksjonskurs for lærebedrifter, som er et krav for at bedriften skal kunne søke godkjenning som lærebedrift. Kurset inneholder blant annet følgende temaer:

- Organisering og innhold i fag- og yrkesopplæringen
- Krav og plikter til lærebedriften
- Informasjon om intern opplæringsplan
- Gjennomføring av vurderingssamtaler

Lagmannsrettens IKT-enhet har et løpende samarbeid med Høyesterett, som også har blitt lærebedrift i 2021 for IKT-servicefaget. Høsten 2021 startet lagmannsrettens første IKT-lærling sin praksisperiode.

Foto: Cindy Jensen, IKT-ansvarlig i Borgarting lagmannsrett

Vi har intervjuet Gustav om livet som lærling i lagmannsrettens IKT-enhet:

- *Fortell litt om deg selv?*
Mitt navn er Gustav Ming Hole. Jeg er 18 år, rolig, ansvarsfull og lett å snakke med.
- *Hvorfor bestemte du deg for å bli lærling i ditt fag?*
Jeg har alltid hatt en interesse for data og mener at IT er et godt valg til videre framtid.
- *Hvorfor søkte du lærlingplass akkurat her?*
Borgarting lagmannsrett virket som en spennende bedrift og traff alle interessepunkt under praksisplass.
- *Kan du fortelle litt om hvordan virksomheten din er som arbeidsgiver?*
Høyt tempo, god sosial arbeidsplass, og seriøs virksomhet med passelig mengde personlighet og humor.

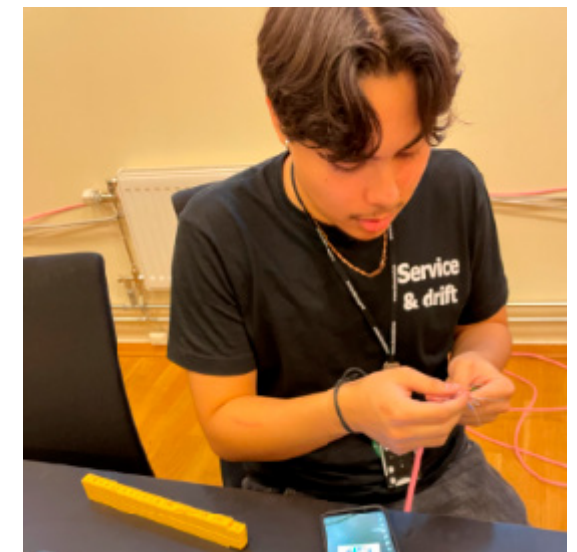

Foto: Gustav Hole, lagmannsrettens første lærling i IKT-servicefaget

- *Hvilke forventninger har du til Borgarting?*

Jeg forventer å bli behandlet med respekt, god bistand til opplæring ifølge læreplan, gode arbeidsrutiner, og kunne bli inkludert i arbeid.

- *Hva er dine interesser?*

Liker å være sosial og er derfor mye ute med venner, holde meg aktiv (sport/trening), og elsker musikk.

- *Hva ønsker du å lære?*

Jeg ønsker erfaring til videre arbeid, ønsker derfor å lære meg gode arbeidsrutiner, generelt om IT, og hvordan gi god service slik at jeg er godt rustet til arbeidslivet innenfor IKT-serviceyrket.

- *Hva synes du er annerledes med å jobb kontra skolebenken?*

Forskjellen for meg er tempoet og det sosiale. Et arbeid på jobb skal utføres så fort som mulig. Du er heller ikke lengre i et sosialt miljø med folk på din egen alder, noe som kan være vanskelig for mange. Personlig er det jeg savner mest fra skolen det å ha folk på sin egen alder rundt seg.

- *Hvilke arbeidsoppgaver trives du best med?*

Oppgaver som krever raske løsninger og som tester egenskapene mine.

- *Foretrekker du å jobbe selvstendig eller i team?*

Jeg foretrekker å jobbe i team for oppgaver som krever nøyaktighet og tempo. Små oppgaver syntes jeg er bedre å jobbe med alene.

- *Hva synes du om å arbeide under tidspress?*

Personlig mener jeg det er da man jobber best. Du slurver ikke for du vet du må fokusere og jobbe tritt for at oppgaven skal bli fullført til satt tidsfrist.

- *Foretrekker du faste rutiner, eller må det være nye oppgaver hele tiden?*

Foretrekker faste rutiner men at det kan komme nye oppgaver.

- *Noe spesielt du syns har vært moro å oppleve eller har lært?*

Synes ansatte i Borgarting er flinke og hyggelige som i seg selv er en moro opplevelse, har også blitt flinkere på å tilpasse meg til det nivået personen jeg hjelper ligger på.

- *Er det noe spesielt du gleder deg til å jobbe med fremover?*

Gleder meg til mer erfaring og nye utfordringer framover.

- *Hvilke planer har du etter at du har tatt fagbrevet/svennebrevet?*

Er ikke helt bestemt på hvilke veier jeg tar etter fagbrevet selv om jeg har flere tanker. Men året etter fagbrevet har jeg lyst til å verve meg i forsvaret.

Gudinnestatue tilbake etter 75 år

Borgarting lagmannsrett holder til i to rettsbygninger i Oslo; ett moderne nybygg fra 2005 og en eldre bygning fra 1880-tallet. Den eldre bygningen i Munchs gate 4 (M-bygget) ble opprinnelig oppført mellom 1883 og 1885 for å huse Christiania handelsgymnasium. Bygget, som var oppført i renessansestil, var utsmykket med gudinner fra den klassiske antikken. Hovedutsmykningen på byggets fasade var en statue som forestilte gudinnen Iris - gudenes skjønne budbærer fra gresk mytologi. Iris avbildes vanligvis med en heroldstav (kerykeion) og et anker, noe også denne statuen gjorde.

I 61 år holdt handelsgymnaset til i praktbygget i Munchs gate, til de i 1946 flyttet inn i større lokaler i Parkveien 65. Oslo handelsgymnasium tok da med seg gudinnestatuen.

I årene etter 1946 huset bygningen i Munchs gate forskjellige leietakere. I flere år holdt Televerket til der. I en periode hadde det en skulptur basert på sitt emblem på plassen der Iris stod, men denne tok Telenor med seg da selskapet flyttet.

Borgarting lagmannsrett flyttet inn i M-bygget i 2005. I 2020 ble det tatt avstøpning av den opprinnelige gudinnestatuen som står i trappoppgangen i Oslo handelsgymnasium. Arbeidene med reproduksjon av skulpturen ble utført av Skulpturkonservator NKF-N. Høsten 2021, etter 75 år, fikk endelig praktbygget i Munchs gate 4 gudinnen Iris tilbake over hoveddøren.

"Fotograf: ukjent person/Eier: Oslo Museum. Fotografering – 1910 (ca.)." På dette fotografiet fra 1910 ser man at gudinnestatuen er plassert over inngangsdøren.

"Fotograf: Råger, Wilhelm. Oslo Museum/OB.Z10015". På dette fotografiet fra 1954 ser man at statuen er fjernet.

Foto: Høsten 2021, statuen er endelig tilbakeført over hovedinngangen i Borgarting lagmannsrett.

